

Les desigualtats i la contaminació de l'aire, entre els principals reptes en salut a Barcelona

- » L'informe "La salut a Barcelona 2015" mostra que tant en els 18 barris amb més dificultats com en la resta de la ciutat, el 60% dels indicadors utilitzats per seguir les desigualtats ha millorat
- » L'esperança de vida a Barcelona és de 80,5 anys en homes i 86,7 anys en dones (amb dades de 2014)
- » Empitjora la qualitat de l'aire, amb alguns nivells superiors als recomanats per l'OMS, i també presenta una evolució negativa l'alcohol, i algunes infeccions de transmissió sexual

Les desigualtats entre els barris i la contaminació de l'aire es presenten com els principals reptes en matèria de polítiques de salut a la ciutat de Barcelona, atenent als resultats de l'informe "La salut a Barcelona 2015". Segons el que es desprèn de les dades que aporta la matriu analítica Urban HEART (Urban Health Equity Assessment and Response Tool)- matriu que es va incorporar a l'informe de salut l'any passat que és una eina per a l'avaluació de l'equitat en salut i la resposta en àrees urbanes, elaborada per l'Organització Mundial de la Salut (OMS) amb la contribució de persones investigadores de l'ASPB- les desigualtats es mantenen estables. De fet, els resultats de l'informe d'aquest any indiquen que tant en els 18 barris amb més dificultats com en la resta de la ciutat, ha millorat el 60% dels indicadors utilitzats per seguir les desigualtats. Dels 12 indicadors de l'Urban HEART, els 6 de salut que s'utilitzen són:

Esperança de vida al néixer	Esperança de vida al néixer, en anys
Raó de Mortalitat Comparativa	Raó entre les taxes de mortalitat estandarditzades per edat del barri i la del conjunt de Barcelona
Raó d'Anys Potencials de Vida Perduts	Raó entre les taxes de mortalitat prematura (morts entre els 1 i 70 anys) estandarditzades per edat del barri i la del conjunt de Barcelona
Taxa de tuberculosi	Nombre de nous casos de tuberculosi diagnosticats per 100.000 habitants
Taxa de fecunditat en adolescents	Nombre de naixements de mares entre 15 i 19 anys per 1.000 noies entre 15 i 19 anys
Prevalença de baix pes en néixer	Nombre de nadons nascuts amb un pes que se situa per sota del percentil 10 de la seva edat gestacional sobre el total de naixements x 100

Un dels eixos principals del treball de l'Agència de Salut Pública de Barcelona és l'abordatge de les desigualtats, descrites amb eines sofisticades com ara la matriu Urban HEART, així com el desplegament d'accions i intervencions, entre les que destaca el programa Salut als Barris.

De fet, a partir de les dades que analitza l'Urban HEART, l'any 2014 es van prioritzar 18 barris amb els indicadors de salut més desfavorables, i sobre els quals es focalitzen les intervencions i esforços en salut.

S'estan monitorant els indicadors i es continuarà fent anualment.

La qualitat de l'aire

Pel que fa a la qualitat de l'aire a Barcelona, un altre dels principals reptes en matèria de salut, la situació ha empitjorat pel que fa a òxids de nitrogen (NO₂) i per a les partícules PM₁₀. La mitjana anual en òxids de nitrogen va augmentar un 11% i pel que fa a partícules, un 13%. També va créixer la presència de partícules més fines (PM_{2,5}) en un 16%. Aquest increment està íntimament lligat amb l'increment de la mobilitat que ha sofert la ciutat. Tot i aquests increments, la ciutat es manté per sota dels valors límit marcats per la Unió Europea en relació als PM₁₀ i dels valors de NO₂, exceptuant les zones de trànsit intens.

Tot i això, el Govern municipal està preparant un programa per desplegar tot un conjunt d'accions per reduir aquests valors, ja que encara que majoritàriament estem dins dels límits marcats per la Unió Europea estem lluny dels valors límit que recomana l'Organització Mundial de la Salut (OMS), quant a PM₁₀.

Cal destacar que a Barcelona sí que es compleixen els valors límit o objectiu establerts per la normativa oficial en els altres 10 contaminants regulats. L'informe "La Salut a Barcelona 2015" inclou un ampli annex dedicat a estudiar l'impacte en salut de la contaminació de l'aire a la ciutat.

Altres resultats de l'informe de 2015

L'informe anual "La Salut a Barcelona", que porta a terme l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) des de fa dècades, presenta l'estat de salut i els comportaments en salut de la ciutadania en el marc dels determinants d'entorn socioeconòmic i d'entorn físic, destacables durant l'any 2015.

L'Agència dirigeix i gestiona els centres i serveis de salut pública de Barcelona per encàrrec de l'Ajuntament i la Generalitat de Catalunya. Combina accions tant de protecció com de promoció de la salut, i es constitueix en autoritat sanitària a la ciutat. L'ASPB porta endavant una important tasca de recerca científica i d'avaluació sistemàtica de les estratègies que es desenvolupen en favor de la salut de la gent.

Situació sociodemogràfica

Quant al context sociodemogràfic, cal ressaltar que hi ha hagut una lleugera reducció de la població resident, i aquesta queda fixada en 1.600.000 persones.

Pel que fa al context econòmic, en el període 2015 l'atur va disminuir, situant-se en el 13,3% en homes i 14,6% en dones. Però la cobertura de l'atur ha baixat del 52,4% (2014) al 49,2% actual. D'altra banda, el 86,7% dels nous contractes han estat temporals.

En habitatge, han augmentat els ajuts per al lloguer (68,5% més), i creix igualment el nombre de pisos destinats a emergències socials (augment del 61,1%).

En referència a la participació de la ciutadania, es va elaborar el Pla d'Actuació Municipal amb 22.600 usuaris registrats, comptant amb 428 cites/debats de les quals 24 eren de salut.

L'esperança de vida (dades de 2014)

L'any 2014, l'esperança de vida en néixer va ser de 80,5 anys en homes i de 86,7 anys en dones (l'any 2013 se situava en 80,7 anys en els homes i 86,6 anys en les dones). Això vol dir que entre les dones ha augmentat un 0,1 mentre que en els homes ha baixat un 0,2. Són unes dades lleugerament per sobre de les de Catalunya (amb 80,5 anys d'esperança de vida els homes i 86,1 anys les dones).

Els serveis sanitaris

Provisió de serveis a la ciutat: l'ICS realitza un 34% del total, un 45% el fan altres empreses públiques, un 9,4% entitats privades sense ànim de lucre, i un 11,5% entitats amb ànim de lucre.

Cobertura: el 37,7% de la població tenia el 2015 doble cobertura sanitària i el 62,3% cobertura exclusivament pública. Es detecta gran variabilitat entre districtes: només cobertura pública entre el 32,9% a Sarrià-Sant Gervasi i el 81,3% a Ciutat Vella.

Cal incidir que els districtes amb menys renda tenen més necessitat detectada de serveis sanitaris.

La salut mental

Revisades les dades referides a Barcelona de l'Enquesta de Salut de Catalunya, es constata que el 10,8% dels homes aturats i el 7,1% de les dones sense feina es troben en situació d'ansietat o de sentir-se deprimides (de moderadament a molt).

Per districte, si combinem la renda disponible al territori i la salut mental dels adults, trobem que allà on la situació econòmica és pitjor, són més elevats els percentatges de malestar, ansietat i sensació d'estar deprimid.

Als centres de salut mental per a persones adultes (CSMA) es van atendre 44.953 persones, i als centres de salut mental per a infants i joves (CSMIJ) es van atendre 12.066 infants i joves (CSMIJ), dades que indiquen un augment respecte l'any anterior.

Les addiccions a Barcelona

Es van registrar un total de 4.430 inicis de tractament als CAS (centres d'atenció i seguiment) l'any 2015 (al 2014 van ser 4.252). La principal substància per la que es demana tractament és l'alcohol (un 48% del total), i el trastorn per consum de cocaïna (un 16%). Respecte de l'any anterior, els inicis de tractament per alcohol pugen: un 17% en dones i un 8% entre els homes. A la ciutat operen diferents CAS gestionats per l'ASPB, i es compta amb un Pla d'Acció de Drogues de Barcelona que orienta tota la tasca en aquest camp de forma consensuada.

Al llarg del 2015 s'han registrat 34 sobredosis mortals per consum de drogues, un 38% menys que l'any anterior.

La tuberculosi

El 2015 torna a baixar la tuberculosi, ja que es van detectar 280 casos, reduint-se la incidència en més d'un 6% respecte del 2014. Ara la taxa és de 17,4 casos per 100.000

habitants i el 2014 era de 18,6 casos per 100.000 habitants. El programa de vigilància i control de la infecció que desenvolupa Barcelona és un referent a nivell internacional, en especial per l'estratègia d'estudi de contactes i desplegament d'agents de salut a la comunitat.

Les ITS (infeccions de transmissió sexual)

Els homes que tenen sexe amb homes concentren una part significativa de les infeccions de transmissió sexual (ITS) que es detecten a Barcelona, i sovint es tracta d'una població jove i sana. Si es revisen les dades de sífilis, hi ha 503 casos nous (478 són homes). En gonocòccia s'han comptabilitzat 587 casos (528 d'homes), i en limfogranuloma veneri, 106 casos nous, tots homes.

El 2015 es van detectar 376 nous casos de VIH, amb una taxa que se situa en 23,4 casos per 100.000 habitants. El 2014 la taxa va ser de 23,3 casos.

Pel que fa a la sida, es van registrar 68 nous casos, el que representa 3,6 casos per 100.000 habitants (el 2014 la taxa era de 3,5). El 39% dels casos nous es van detectar amb un grau rellevant de retard diagnòstic, cosa que fa més complex l'abordatge i evolució.

En el 2015 es van desplegar noves estratègies, destacant l'aplicació per a mòbils i tauletes així com els milers de missatges de promoció de la salut i de les proves de detecció d'ITS entre usuaris d'APPs de contactes.

Programa Salut als Barris de Barcelona

L'Ajuntament de Barcelona i l'ASPB potencien la promoció de la salut a través d'intervencions contrastades, i prioritzen les actuacions als barris amb més necessitats socials i de salut i on la renda familiar disponible és menys elevada. Des d'aquesta primavera passada s'ha ampliat el nombre de barris inclosos en el programa Salut als Barris de Barcelona, ja que s'incorporen el Carmel, Verdun, Turó de la Peira, Can Peguera, el Gòtic i Trinitat Vella, que formen part dels 18 barris definits com a prioritaris a través de l'eina Urban HEART. A tot això cal afegir altres actuacions com els programes estables de promoció de la salut i prevenció que es despleguen a les escoles i instituts de la ciutat per part de l'Agència.

Exemples d'intervencions que fa l'ASPB

Durant el 2015, i tal com es recull en el document íntegre de l'informe La Salut a Barcelona 2015, l'Agència ha desplegat entre moltes d'altres, tres intervencions vinculades a noves tecnologies i plataformes innovadores. D'una banda, la pàgina web Sortim.cat, dedicada a l'oci saludable de les persones joves, com a factor protector de diferents consums de substàncies, d'altra banda, l'aplicació (APP) de mòbil i tauleta per a promoure la prova ràpida del VIH i d'altres infeccions de transmissió sexual entre homes, i, finalment, l'APP de ciència ciutadana Mosquito Alert amb la qual col·labora l'Agència regularment per a detectar el mosquit tigre en el nostre entorn.

Més informació: www.aspb.cat